

Ejmi Majerson

Knjižara
jučerašnjih
dana

Prevela
Eli Gilić

■ Laguna ■

Naslov originala

Amy Meyerson

THE BOOKSHOP OF YESTERDAYS

Copyright © 2018 Amy Meyerson

Translation copyright © 2018 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Kome je prolog ono što je prošlo.**
Bura

* *Bura* Vilijama Šekspira, preveli Živojin Simić i Sima Pandurović.
(Prim. prev.)

PRVO POGLAVLJE

.....

KAD SAM POSLEDNJI PUT VIDELA UJAKA, KUPIO MI JE KUČE. Štene zlatnog retrievera s tužnim očima i njuškicom u obliku srca. Nisam zadržala tu ženjicu dovoljno dugo da bih joj dala ime. U jednom trenutku je trčkarala po dnevnoj sobi, obećavajući mnoštvo zajedničkih dogodovština, a već u sledećem je nestala. Tako je bilo i s ujka Bilijem. U jednom trenutku je mahao dok se odvozio s mog prilaza. A onda ga nikad više nisam videla.

Mama mi nije dozvoljavala da imam psa. Molila sam je i obećavala da ću ga šetati svakog dana kao i da ću ribati tepih u dnevnoj sobi posle svake nezgode, ali bila je nepopustljiva. Nije bila reč o tepihu ni o obući koju bi pas uništio. Nije se radilo ni o ljubavi. Nije sumnjala da ću voleti kuće. Naravno, i ona bi ga zavolela, ali kućni ljubimac podrazumeva odgovornost a ne ljubav, baš kao i svaki odnos. Bila sam na pragu puberteta, a dečaci i prijatelji uskoro će postati važniji od džeparca, važniji od pasa, važniji od porodice. Već smo razgovarale o tome. Nećemo imati psa. Znala sam to. I ujka Bili je znao.

Kuće je bilo rođendanski poklon. Za moj dvanaesti rođendan, roditelji su zakupili igraonicu s ograđenim delom za skibol u Kalver sitiju. Bio je početak 1998. Uvek smo slavili u januaru pošto sam se rodila na samom kraju godine.

Moji drugari okupili su se oko ograđenog prostora i klicali, a ja sam stavila kacigu i bojažljivo ušla. Tata mi je dao poslednji savet – da postavim stopala u širini ramena i podignem desni lakat. Očekivala sam da će me mama podsetiti da pazim, ali ona je stajala pored štanda sa slatkišima i telefonirala.

„Dobro, Miranda, možeš ti to“, rekao je tata pošto sam zamahnula i promašila. Mama mu je prišla i prošaputala mu nešto na uvo. Ponovo sam zamahnula tek kad je lopta već prozujala pored mene. *Dosad je trebalo da shvatiš kako ne možeš računati na njega*, odgovorio je otac majci. *Miranda*, pozvao me je, *ne zatvaraj oči*.

Obećao je da će doći, čula sam mamin šapat.

Hajde da ne pričamo sad o tome, prošaputao je.

Ne bi trebalo da obećava ono što neće da ispuni.

Suz, nemoj sad.

Pokušala sam da se usredsredim na iskrivljen lakat i savijena kolena, baš kao što me je tata podučio, ali njihovi priгуšeni glasovi odvlačili su mi pažnju. Šaputali su tako samo zbog jednog čoveka. Mrzela sam kad tako pričaju o ujka Biliju, kao da moraju da me zaštite od njega. Okrenula sam se od mašine koja bljuje loptice kako bih pogledala roditelje. Naslonili su se na kavez i zurili jedno u drugo.

Čula sam udarac pre nego što sam ga osetila. Neverovatno glasan tresak i onda mi je rame sevnulo. Kriknula sam i pala na pod. Još dve loptice su mi prozujale pored glave. Tata je povikao da neko isključio mašinu i s mamom utrčao u kavez.

„Dušo, jesi li dobro?“ Mama mi je skinula kacigu i sklonila mi kosu vlažnu od znoja s čela. Nisam mogla da progovorim od bola pa sam samo dahtala na hladnom betonskom podu. „Miranda, kaži nešto“, rekla je, verovatno previše izbezumljeno.

„Dobro sam“, odgovorila sam zadihano. „Mislim da mi je samo potrebno malo torte.“

U normalnim okolnostima bi se nasmejali tome, ali nastavili su da se zabrinuto i razočarano zgleđaju kao da je ujka Bili kriv i za modricu koja mi se pravila na ramenu. Mama je frknula pa žustro otišla do pulta sa slatkišima da uzme rođendansku tortu.

„Je li mama dobro?“, pitala sam tatu dok smo je gledali kako priča s tinejdžerom za pultom.

„Ništa što malo torte neće srediti“, odgovorio je i razbarušio mi kosu.

Smazali smo rođendansku tortu, a led u kesi koju me je mama naterala da držim na ramenu istopio se slivajući mi se niz prednji deo majice. Pridružila sam se društvu i nisam obraćala pažnju na jak bol koji bi mi prostrujao rukom dok sam igrala mini-golf. Između ubacivanja loptica, bacala sam poglede prema roditeljima. Rasklanjali su tanjire i ostatke torte. Mama je besno ribala mušemu sve dok je tata nije privukao u zagrljaj. Milovao ju je po kosi i šaputao joj na uvo. Nije mi bilo jasno zašto se toliko uzrujala. Bili je često govorio da će doći pa se ne bi pojavio. U stvari, mislim da nijednom nije proslavio moj rođendan s nama. Kad god bi došlo do zemljotresa u Japanu ili Italiji, ukrcao bi se u prvi avion s drugim seizmolozima, inženjerima i sociolozima. Uglavnom ne bi ni stigao da nam javi da će otputovati. Umesto da se razočaram, ponosila sam se. Moj ujka je važan čovek. Moj ujak spasava živote. Mama me je naučila da ga

tako doživljavam. Posle školske priredbe ili debate, posle još jednog nedelnog roštilja bez njega, rekla bi: „Tvoj ujak bi voleo da je ovde, ali on se trudi da svet postane bezbedniji.“ Bio je moj superjunak. Kapetan Bili koji ne spasava svet čudesnim moćima već pameću. Čak i kad sam postala prevelika da verujem u superjunake, još sam verovala u njega. Mislila sam da i mama veruje u Bilija, a ipak je plakala zbog rođendanske proslave.

Moja najbolja drugarica Džouni i ja te večeri smo rano otišle na spavanje. Bila sam bunovna, ali nisam umislila kucanje na vratima, šunjanje niz stepenice i šaputanje. Ustala sam iz kreveta i izašla u hodnik. Videla sam mamu na ulaznim vratima u prizemlju. Čvrsto je vezala satenski ogrtač oko sitnog tela. Bili je stajao na tremu.

Spremila sam se da strčim niz stepenice i bacim se na njega. Već sam bila prevelika da mu se bacam u zagrljaj, ali mislila sam da ću ga tako pozdravljati i kad odrastem, da ću mu ljubavljaju slomiti kičmu. Ali kad sam stigla do vrha stepenica, majčine reči su me zaprepastile.

„Šta je s tobom, jebote? Tri ujutru je.“ Ukočila sam se. Mama retko podiže glas i nikad ne psuje. „Kakva drskost, da dođeš usred noći i kriviš mene. Kakva jebena drskost.“

Ukopala sam se u mestu. Njen bes je bio uraganski, nikad nisam videla ništa slično.

„Sam si ovo izabrao.“ Pokušala je da spusti glas. „Čuješ li me? Sam si ovo izabrao. Da se nisi usudio da mene kriviš.“

Bili se okrenuo, a mama je ponavljala da je kasno i nazivala ga narcisoidnim seronjom i drugim izrazima koje nisam razumela. Obrazi su mu bili zajapureni, a oči staklaste kad me je ugledao na vrhu stepenica. Mama je pratila njegov

pogled. Prebledela je i odjednom je izgledala veoma staro. Prelazila sam pogledom s jednog lica iskrivljenog od osećanja na drugo. Nisu se svađali zbog mog rođendana. Nešto drugo se dogodilo.

„Dušo, vrati se u krevet“, dobacila mi je mama. Oklevala sam pa je dodala: „Molim te.“

Požurila sam natrag u sobu, potresena i neobjašnjivo postidjena zbog onoga što sam videla.

Džouni se promeškolljila kad sam ponovo legla.

„Koliko je sati?“

„Prošlo je tri.“

„Zašto je neko došao tako kasno?“

„Ne znam.“

Džouni se prevrnula na drugu stranu, mrmljajući nesuvislo. Nisam mogla ponovo da zaspim. Kroz glavu su mi prolazile mamine reči – *jebena drskost, seronja, da se nisi usudio mene da kriviš. Sam si ovo izabrao. Zora se povukla pred jutrom i sunčevi zraci probili su se kroz zavesu. Bila sam budna cele noći, a ipak nisam proključila šta je Bili izabrao, zašto je krivio mamu i šta se zapravo desilo na ulaznim vratima.*

Tata je odveo Džouni i mene na palačinke za doručak.

„Gde je mama?“, pitala sam kad smo se smestili u kola.

„Uspavala se.“ Mama se uvek budi pre sedam, ali tatin glas je presekao dalje zapitkivanje.

Kad smo se vratili s doručka, mama je i dalje bila u satenskom ogrtaču. Kestenjasta kosa bila joj je umršena dok je stavljala čokoladna zrna u testo. U normalnim okolnostima pevanje je bilo ključni sastojak svakog maminog recepta. Njen milozvučni glas našao bi put do pite ili lazanja pa bi

trešnje ili paradajz postajali slađi. Dok je iznova okretala testo za kolače, u kuhinji je vladala mučna tišina.

Kad me je čula na vratima, podigla je pogled. Oči su joj bile naduvene, a obrazi i dalje bleđi. „Kako je bilo na doručku?“

„Tata nas je pustio da naručimo tri vrste palačinki.“

„Stvarno?“ Ponovo je oborila pogled na činiju u kojoj je mutila testo. „To je lepo.“ Želela sam da zapeva, da izađe iz transa. Nastavila je da zuri u testo u činiji za mešenje, a ja sam se zapitala hoće li kolači biti ukusni bez njenog tajnog sastojka.

Bili nije zvao niti došao nekoliko nedelja. A onda je svratio da me izvede za rođendan. Nisam imala predstavu kuda idemo. Zbog toga je i bio tako zabavan. Šta god da sam predložila – poslepodne na keju ili u zabavnom parku – ne bi bilo ni prineti uzbudljivoj avanturi koju je smislio.

Isprekidano štektanje njegovog starog BMW-a odjekivalo je kućom. Čekala sam poznate zvuke zatvaranja vrata njegovog automobila i bat maminih koraka dok žuri da ga dočeka i obaspe pitanjima. Kuda idemo? Hoće li biti još dece? Ima li litica ili uzbrdica s kojih bih mogla da padnem? Sigurnosnih pojaseva? Sigurnosnih prsluka? Njegovi odgovori nikad je nisu potpuno zadovoljili.

Tog poslepodneva je zatrubio i mama je kroz zatvorena vrata spavaće sobe doviknula: „Bili je stigao.“

„Zar nećeš da se pozdraviš s njim?“, pitala sam.

„Neću danas“, odgovorila je.

Zastala sam pre nego što sam izašla iz kuće. Vrata spavaće sobe ostala su zatvorena. Nije ni bilo važno. Ujka nije pozvao, već je čekao u kolima. Nije ni ugasio motor.

„Evo moje omiljene devojčice“, rekao je kad sam ušla. Uvek me je tako zvao. Postidela bih se da su moji roditelji rekli nešto tako otrcano. Međutim, pored Bilija sam se osećala kao dete i htela sam da to i ostanem iako sam znala da mi to više ne priliči. Izvezli smo se s prilaza i uskoro je kuća nestala u daljini. Zapitala sam se je li mama s prozora spavaće sobe gledala kako odlazimo.

„Čoveče, ne da imam iznenađenje za tebe.“ Bili se široko osmehnuo. Zagledala sam se u ujaka ne bih li na njegovom licu videla napetost kao na maminom. Ali izgledao je zadovoljno, srećno.

„Iznenađenje?“ Iako to nikad ne bih priznala Džouni, Bilijeva iznenađenja mnogo su uzbudljivija od krađe karmina iz parfimerije ili prebrze vožnje auto-putem s njenim starijim sestrama.

„Ej, dohvati to umesto mene.“ Bili je pokazao na pretinac. Crna koverta stajala je preko saobraćajne dozvole. Unutra su mogle da budu karte za bioskop ili koncert, ali on mi nikad ne bi tek tako dao poklon. To ne bi bilo zabavno. Morala sam da rešim zagonetke kako bih zaslužila poklone.

Iscepala sam kovertu i pročitala zagonetku naglas. *Moja zastava je crvena, plava i bela, ali nisam zemlja koju nazivaš svojom. Možda misliš da je to lož – nisam umela da izgovorim tu reč – ali na najbližoj tački sam četiri kilometra od američkog tla.*

„Francuska?“, pitala sam. Bili me je sumnjičavo pogledao. „Kanada?“

„Kanadska zastava ima samo crvenu i belu boju. Ali sad je toplije. Ili pre hladnije, mnogo hladnije.“

„Rusija?“, pitala sam nesigurno.

„Bravo!“, rekao je, podražavajući ruski naglasak.

„Vodiš me u Rusiju? Je li tamo bio zemljotres?“ Zamislila sam kako se sa šubarama na glavama probijamo kroz sneg da procenimo štetu u zabačenom gradiću.

„Mislim da bi mi tvoji roditelji otkinuli glavu kad bih to uradio“, odgovorio je.

Kad je pomenuo roditelje, ućutali smo se. Zнала sam da smo se oboje setili kako su nam se pogledi ukrstili dok se svađao s mamom usred noći.

„Šta se desilo s tobom i mamom?“

„Ništa zbog čega bi trebalo da brineš.“ Zaćutao je, zaustio da kaže još nešto pa odustao i zaustavio kola ispred jedne zgrade napuštenog izgleda na Venecijanskom bulevaru. „Hajde da se pozabavimo tom zagonetkom.“

„Tu?“, pitala sam dok sam brojala zamandaljene prozore na fasadi. Njegove pustolovine uglavnom su se odigravale u nacionalnim parkovima, na planinskim vrhovima i napuštenim plažama. „U toj zgradi je nešto što ima veze s Rusijom?“

„Bravo!“ Izašao je iz kola, naklonio se i dao mi znak da pođem prema metalnim ulaznim vratima. Bila su otključana i pridržao ih je dok sam ulazila.

„Smemo li da uđemo?“ Kolebala sam se i virila u mračnu unutrašnjost. „Izgleda zatvoreno.“

„Danas ne radi, ali poslovođa mi duguje uslugu. Uvek je zabavnije kad u muzeju nema nikoga osim tebe, zar ne?“ Ušao je i mahnuo da pođem za njim. „Veruj mi“, dobacio je. Veruj mi. To je bila njegova mantra. I uvek sam mu verovala.

Prva prostorija bila je slabo osvetljena. Staklene vitrine stajale su duž golih zidova. Iz nevidljivih zvučnika čula se opera. Vitrina pored vrata bila je puna prepariranih slepih miševa, krtica i drugih sitnih glodara. U susednoj je stajalo svetlucavo drago kamenje.

„Ovo je napravljeno po uzoru na muzeje čudnih predmeta iz devetnaestog veka“, objasnio je Bili. „Nauka, umetnost i priroda jedne pored drugih za svestrane umove. *Wunderkammer*,* da tako kažem.“

Wunderkammer. Isprobala sam tu reč na jeziku i sačekala da me njena magija obavije. Biliju je pogled skrenuo prema vitrini u drugom kraju sobe. U njoj su stajale minijaturne figurine – ofarbani slonovi, klovnovi, cirkuski ceremonijal-majstori, akrobate. A na pločici je pisalo *Ruski cirkus*.

Provirila sam unutra ne bih li našla nešto čudno, figuru kojoj tu nije mesto ili zagonetku napisanu preko cirkuske šatre. I stvarno, sledeći trag bio je zalepljen na zadnjem delu vitrine.

Poput tkanine utkane u moje ime, titula mi je mala, ali plemićka. Nisam nazvan po gruboj vuni, već po reci u Nortamberlendu.

Bili je prasnuo u smeh zbog mog preneraženog izraza. Pomilovao me je po glavi i poveo u sledeću prostoriju. Za razliku od praznjikave sobe iz koje smo izašli, ova je bila krcata. Zidove su prekrivale detaljne slike pasa u kitnjastim ramovima. Videla sam i izbledeli portret bradatog čoveka s cilindrom, barona Tvidmauta. Pored slike stajala je pločica s kratkom biografijom tog plemića, škotskog poslovnog čoveka i člana Donjeg doma.

„Postoji priča da je lord Tvidmaut“, počeo je Bili, „otišao u ruski cirkus 1858. Tamo je video odličan nastup ruskih ovčarskih pasa. Posle tačke poželeo je da kupi par pasa, ali upravnik cirkusa odbio je da razdvoji trup. Zato je, kako

* Nem.: kabinet čuda (Prim. prev.)

priča glasi, Tvidmaut kupio sve pse i ukrštao ovčare kako bi napravio retrievera.“ Pokazao je na ormarić za dokumenta pored portreta. „Otvori ga. To je deo postavke.“ Prelistala sam kopije spisa barona Tvidmauta, prilično sigurna kuda ovo vodi. Zbog toga obožavam Bilijeve pustolovine. Iako uvek shvatim kako će se potraga završiti, nikad mi ne dozvoljava da žurim. Zaustavio me je kad sam stigla do kopije baronovih papira o ukrštanju rasa. „Istoričari su pronašli ta dokumenta pedesetih godina i shvatili da je ruski cirkus bio mit.“ Pokazao je na opis retrieverovog odličnog njuha. „Vidiš li šta piše? Već su koristili retrievere za traganje pre 1858, tako da baron Tvidmaut nije mogao da ukršta ruske ovčare da stvori tu rasu.“ Prelazio je prstom po listu s pedigreom Tvidmautovih pasa. „Umesto toga, ukrštao je retrievere koje je već imao kako bi stvorio savršenog lovačkog družbenika.“

„Znači li to ono što mislim?“ Cupkala sam kao da mi se piški.

„Zavisi od toga šta misliš.“

Prelistala sam izveštaje o ukrštanju i pronašla sledeći trag napisan na poleđini.

Nemoj me zvati lepoticom, boginjom niti najlepšom kujom iz legla. Možda misliš da su imena kućnih ljubimaca ista, ali samo jedno ima pravi prizvuk.

Razgledala sam slike dok nisam ugledala tvid vodenu španijelku po imenu Bel. Na pločici pored njene slike pisalo je da se Bel parila s Nusom, žutim retrieverom, kako bi se dobio zlatni retriever.

„Nema šanse“, uzviknula sam. „Stvarno nema šanse.“ Skakutala sam, grlila ujaka i nesuvislo uzvikivala.

„Ne tako brzo“, upozorio me je. „Prvo moraš da je pro-
nađeš.“

Prelazila sam pogledom po prostoriji ne bih li videla ko-
vertu sa sledećim tragom. Na drugom kraju sobe nalazila se
fotografija zlatnog retrievera, kakvog ga danas znamo, okruže-
na slikama njegovih predaka. Odmakla sam jednostavni crni
ram od zida i zavukla šaku iza njega. Napipala sam karticu.
Na njoj je bila napisana adresa u Bulevaru Kalver.

Kad smo izašli, nisam sačekala da mi se oči naviknu na
svetlost, već sam samo pojurila Venecijanskim bulevarom
pored prodavnica auto-delova i drugih fasada jednako zapu-
štenog izgleda.

„Miranda, uspori“, uzviknuo je Bili zadihano dok se tru-
dio da me stigne.

Dok smo čekali na semaforu na raskrsnici Venecijanskog
bulevara i Kalvera, trčala sam u mestu kao trkači koji žele da
ubrzaju rad srca. „Kuče, kuče, kuče“, ponavljala sam. Upalilo
se zeleno svetlo i pojurila sam preko ulice.

Bilijev smeh me je pratio dok smo trčali pored istorijskog
hotela i niza restorana na Bulevaru Kalver. Broj sa cedulje
nalazio se nekoliko blokova niže – prodavnica papagaja.

„Vlasnik gaji i zlatne retrievere“, objasnio je Bili kad je
došao do daha.

U prodavnici se osećao miris koji je podsećao na orahe.
Krupan proćelav čovek stojeći je čitao novine iza pulta. Kad
nas je video, sagnuo se pa ponovo ispravio, držeći štene
zlatnog retrievera. Pažljivo sam uzela kuju iz njegovih ruku.
Telo joj je bilo toplo i slatko je mirisalo na seno. Isprva je
bila pospana. Privila sam je na grudi i protrljala obraz uz
njeno svilenkasto krzno. Tad je živnula i poljubila me leplji-
vim jezikom. Davala sam sve od sebe da je držim, ali bila je
previše uzbuđena. Prodavac je predložio da je pustim da se

istrči po radnji. Gledali smo kako njuška prašnjave uglove i udara u metalna podnožja kaveza s pticama. Bili mi je spustio šaku na rame, a ja sam zaustila da kažem kako ga obožavam najviše na svetu, ali tad sam se setila mame.

„Jesi li razgovarao s mamom? Je li pristala?“

Bili je podigao kuće s poda i nasmejao se kad je pokušalo da ga udari po licu šapom. „Zar bi mogla da odbije ovakvu njušku?“

„Ozbiljna sam, ujka Bili. Rekla je da ne mogu da imam psa.“

„Želiš psa, zar ne?“

„Više od svega.“

Spustio je štene na pod i prebacio mi ruku preko ramena. „Tvojoj mami ponekad treba malo pomoći da bi jasno sagledala stvari. Kad vidi koliko voliš ovog psa, neće moći da odbije. Veruj mi, važi?“

Čak i dok je to izgovarao – *Veruj mi* – znala sam da ne bi trebalo. Mama mi neće dozvoliti da zadržim kuće. Ali želela sam da verujem u Bilijevu moć, da će sve kao čarolijom biti u redu samo zato što je on obećao da hoće. A htela sam i da mama poveruje u to.

„Džouni će svisnuti od ljubomore“, likovala sam dok me je vozio kući. „Štene. Pravo-pravcato štene. Ujka Bili, ovo je najlepši rođendanski poklon na svetu.“

Zaustavili smo se ispred kuće. Bili je držao štene dok sam uzimala potrebštine za psa sa zadnjeg sedišta. Kad sam obišla auto da uzmem kuće, nije ga odmah pustio. Protrljao ga je između ušiju i odjednom se uozbiljio. „Žao mi je što si videla kako se tvoja majka i ja svađamo.“

„Ništa strašno“, odgovorila sam nesigurno.

„Jeste strašno“, odvratio je. Kuće se uzvrpoljilo u njegovim rukama. „Šta god da se desi između tvoje mame i mene, hoću da znaš kako ti nisi kriva.“ Pokušala sam da uzmem psa i utrčim u kuću kako bi Bili prestao da priča. Međutim, čvrsto ga je držao. Nije mi palo na pamet da bih ja mogla da budem kriva za bilo šta sve dok to nije rekao. „Samo drži štene dalje od maminih cipela i ona neće moći da odoli.“ Pružio mi je kuće. „Vidimo se uskoro.“ Odlučila sam da verujem u te reči umesto u one zlokobne koje su im prethodile. Uskoro ćemo videti Bilija. Sve će biti u redu.

„Mama“, uzvignula sam čim sam utrčala u kuću. „Mama, dođi brzo. Nećeš verovati šta mi je Bili poklonio.“

Otvorila je vrata spavaće sobe i istrčala u hodnik. Još je bila u ogrtaču. Imala je podočnjake. „Pobogu, Miranda.“ Stavila je šaku na grudi. „Prestravila si me. Mislila sam da nešto nije u redu.“

„Vidi.“ Podigla sam štene prema njoj.

Ukočila se, prelazeći pogledom s mene na kuće koje je kevtalo. „Ne možeš da ga zadržiš.“ Strčala je stepenicama i otela mi psa. „Odmah ćemo ga vratiti.“

„Nisi je još ni upoznala.“ Štene ju je liznulo po licu. „Vidiš, slatka je.“

„Znaš da se ne radi o tome“, odgovorila je. Kuće je nastavilo da laje.

„Mislila sam da ćeš se predomisli kad je vidiš.“

„Miranda, razgovarale smo o tome. Svi smo prezauzeti da bismo se starali o psu.“

„Sama ću brinuti o njoj. Ne morate ništa da radite.“

„To je prevelika odgovornost“, odgovorila je.

„Nisam više mala. Nema potrebe da mi govoriš šta je prevelika odgovornost.“ Obe smo se zaprepastile zbog mog tona. Mama je čekala da se smirim. Kad je postalo jasno

da neće popustiti, odmarširala sam na sprat. „Ništa mi ne dozvoljavaš“, uzviknula sam. Znala sam da dramim, da se prerano ponašam kao hirovita tinejdžerka, ali toliko sam jako zalupila vrata svoje sobe da se pod zatresao.

Mama ih je otvorila. „Ne lupaj vratima.“ Glas joj je ostao miran iako su joj zlatne oči olujno sevale. „Prekršila si pravilo. Znala si da ne možeš da imaš psa. Nemoj da besniš.“

Znala sam da je u pravu, ali bila sam u godinama kad nisam marila za to, ne ako to znači da ne mogu da radim ono što želim.

„Gde je kuće?“, pitala sam. Više nije bilo u njenim rukama.

„Sranje.“ Mama je odjurila u prizemlje i počela da tepa štetnetu. „Miranda“, pozvala me je, „gde je Bili uzeo ovog psa?“

„Neću da ti kažem“, povikala sam. Pošto nije odgovorila, priznala sam: „U prodavnici kućnih ljubimaca u Kalver sitiju.“ Nisam rekla da tamo prodaju ptice.

Kad je otišla da vrati štene, pozvala sam Bilija da mu ispričam šta se desilo. Nije se javio na telefon u kolima pa sam ga zvala na kućni. „Nećeš verovati“, zakreštala sam kad se uključila sekretarica. „Mama me je naterala da vratim kuće. Baš je kučka.“ Spustila sam slušalicu i osetila se kao da me je neko udario u stomak. Nikad nisam mamu nazvala kućkom. Ponovila sam te reči u praznoj kući. „Baš si kučka.“ Nastavila sam da ih ponavljam u nadi da će zvučati pošteno. Nijednom nije tako delovalo.

Ostala sam u sobi čitavo poslepodne. Čula sam kad je mama došla kući. Zatim sam čula kako se tata vratio iz teniskog kluba. Čula sam kako pričaju u kuhinji. Znala sam da mu govori šta se desilo i da će se tata popeti da glumi pomiritelja.

Pokucao je na moja vrata u pola sedam.

„Nisam gladna.“

Tata je ušao i seo pored mene na krevet. „Znam da si uzrujana. Već smo razgovarali o tome. Ovo nije pravi trenutak da uzmeš psa.“

„To je sra...“ Dobacio mi je pogled. „Nikad neće biti pravi trenutak.“

„Možda si u pravu. Ali moraš da poštuješ pravila, Mimi. Mi smo porodica i zajedno donosimo odluke. Hajde da sad siđemo i lepo večeramo. Mislim da je to najbolje za sve.“ Tata mi je klimnuo glavom s odobravanjem. Dobro sam znala taj pokret. Ispravno ću postupiti. Neću ga razočarati.

Za stolom sam gledala kako mama mrljavi pileće grudi. Nije uzela nijedan zalogaj jer nije znala šta ću joj reći. Htela sam da se izvinim zato što sam je nazvala kučkom iako me nije čula.

Umesto toga, ona je prekinula tišinu. „Žao mi je što smo se svađale. Nije trebalo da te Bili dovede u takav položaj. To nije pošteno od njega.“

Viljuškom sam nabola parče piletine i stavila ga u usta. Ratoborno sam žvakala. Dakle, tako hoće da se igra. Nisam ja kriva. A nije ni ona. Bili je kriv za sve. Sam je izabrao da mi kupi psa, baš kao što je izabrao šta god da ju je navelo da ga krivi usred noći.

„Dakle, Bili je ovo izabrao? Hoćeš da kažeš kako ne bi trebalo tebe da krivim?“ Nikad neću zaboraviti majčin povređen izraz lica kad je shvatila da ciljам na svađu koju sam čula, da koristim njene reči protiv nje.

„Niko ne mora da bude kriv“, umešao se tata. „Svi smo odgovorni za svoje postupke.“

„Izvini što sam tresnula vrata“, rekla sam, ali šteta je već načinjena. Mama je klimnula glavom, prihvativši moje izvinjenje. Prihvativši ono što se promenilo za vreme te večere.

Kasnije sam ponovo pozvala Bilija.

„Mama i ja smo završile“, povikala sam u slušalicu. „Zauvek ću se ljutiti na nju.“

Pošto nije uzvratio poziv, zaključila sam kako ne želi da se izloži opasnosti da mama podigne slušalicu. Sutradan sam ponovo pokušala. Nije se javio pa sam ostavila poruku na sekretarici. „Zvaću te sutra tačno u 16.15. Budi kod kuće da možemo da pričamo.“ Sledećeg poslepodneva ponovo se nije javio. Jedino drugo mesto na kojem sam mogla da ga dobijem bilo je knjižara *Prospero*.

Pored toga što je seizmolog, Bili je vlasnik jedne lokalne knjižare. Ne u svom kraju u Pasadeni, već u Silver lejku, u Los Anđelesu. Govorio je da mu je seizmologija pravo zanimanje, a knjižara zabavno. Kad sam ga pitala zašto mu zabavni posao nije ujedno i pravi, odgovorio je kako je njegova odgovornost da štiti ljude jer iz zemljotresa ume da nauči ono što drugi ne mogu.

Kad nismo išli u lov na tragove, vodio me je u knjižaru. I to su bile svojevrzne avanture. Prolazili smo kroz lavirint polica i govorio mi je da izaberem knjigu, bilo koju, ali da pametno izaberem jer mogu dobiti samo jednu. Tako sam se upoznala s Eni iz Zelenih zabata, Meri Lenoks i nedavno s Kristi, Klaudijom, Stejsi i njihovim prijateljima iz kluba bebisiterki.

Javio se muški glas koji nije pripadao mom ujaku. „Knjižara *Prospero*, gde se knjige poštuju više od vojvodstva.“

To je verovatno poslovođa, ali nisam htela da pričam s njim o tome kako ne može da veruje da još nisam pročitala knjigu *Bože, da l' si tu? Ja sam, Margaret*.

„Je li Bili tu?“

„Mislim da je u laboratoriji. Namerava da svrati u nedelju. Hoćete li da ostavite poruku?“

Prekinula sam vezu pre nego što je Li shvatio s kim priča.

Nedelja je bila tek za pet dana. Nisam mogla da čekam toliko pa sam ponovo pozvala njegov kućni broj kad je mama otišla na spavanje, a tata gledao noćne vesti u dnevnoj sobi. „Bili, ovde tvoja omiljena devojčica“, rekla sam ojađeno. „Slušaj li moje poruke? Stvarno moram da razgovaram s tobom.“

Ostavila sam još nekoliko poruka na koje nije odgovorio i tad sam se uplašila.

„Pokušala sam da zadržim psa“, govorila sam ojađeno. „Moraš da mi veruješ. Uradila sam sve što sam mogla. Znaš kakva je mama. Molim te, ne ljuti se na mene. Samo me pozovi.“ Nije se javio i do vikenda sam shvatila kako nema svrhe da ga zivkam. Bilijeva ćutnja govorila je glasnije od reči. On neće doći na nedeljni roštilj, bar ne uskoro. Neće me voditi u pustolovine.

Zaključila sam kako moram da se vidim s njim. Neće moći da me gleda u oči i otera iz života. Znala sam gde će biti u nedelju. Znala sam da ću ga naći u knjižari.

Džouni mi je pomogla da osmislim put kroz grad. Silver lejk kao da je u San Francisku s obzirom na to koliko auto-puteva treba preći. Autobus je išao kroz rezidencijalni deo grada, Bulevarom Santa Monika sve do raskrsnice sa Sansetom. Bez presedanja. Ako sve protekne kako treba, stići ću za sat i po.

Rekla sam mami da idem kod Džouni jer su nas tamo nadzirale njene sestre tinejdžerke, koje su zapravo uvek bile u svojim sobama. Dovoljno puta sam bila kod nje i ništa strašno se nije desilo, pa je mama prestala da zivka kako bi se uverila da je njihova majka kod kuće.

Pre nego što sam ušla u autobus, Džouni me je privukla u zagrljaj. „Jesi li sigurna da ćeš se snaći? Ne zaboravi da imaš još dve stanice posle Vermona.“

„Hvala, mama“, odgovorila sam zajedljivo, na šta mi se isplazila.

U autobusu nije bila gužva kao što sam očekivala. Sela sam na slobodno sedište pored prozora. Zbog saobraćajne gužve smo polako napredovali Bulevarom Santa Monika pa prošli Beverli hils, Zapadni Holivud i neuređene holivudske četvrti. Izašla sam kod Hiperiona i pošla prema raskrsnici Sanseta, pretvarajući se da sam ćerka slikara ili muzičara, dete koje je odraslo u Silver lejku. Prosperov crtež nalazio se na znaku iznad knjižare, držao je skiptar u desnoj ruci i knjigu u levoj, a ljubičasta kapa i bela kosa vijorile su se iza njega. Zaustavila sam se i provirila kroz izlog pun knjiga. Leptirići su mi se uskomešali u stomaku, kao i uvek kad vidim te zidove boje zelene limete. Niko se ne može pohvaliti ovakvim odnosom s knjižarom čak i ako dolazi ovamo svake nedelje ili svakog dana. Bili ne govori drugima da izaberu knjigu, bilo koju, besplatno, kao da knjige čekaju samo na njega. Otvorila sam vrata, sigurna da ću videti ujaka i da će sve biti u redu.

Knjižara *Prospero* nije velika, ali zbog visoke tavanice i pametno postavljenih polica deluje prostrano, čak ogromno. Ima jedinstven miris, sasvim drugačiji od Bilijeve kuće u Pasadeni, sasvim drugačiji od bilo koje druge knjižare. Miris sveže isečenog papira podseća na zemlju i meša se s daškom kafe s gotovo cvetnom aromom i belim mošusnim parfemom lepih devojaka koje dolaze u knjižaru.

„Miranda“, pozdravio me je Li kad me je ugledao pored vrata. „Lepog li iznenađenja. Je li Bili s tobom?“

„Mislila sam da je ovde.“ Nisam videla njegovu kožnu torbu ispod stolice za pultom, a njegova šolja s rasedom San

Andreas, nalik ožiljku na kalifornijskom tlu, nije stajala na stolu u kafeteriji.

Osetila sam kako me Li posmatra. Nisam mu uzvratila pogled jer sam već znala šta će reći.

„Siguran sam da je na putu ovamo“, kazao je. „Sad ću ga pozvati.“

Rekao je konobarici da me posluži. Namignula je i dala mi ogroman čokoladni kolač, kao da je to naša tajna. Odnela sam poslasticu do stola u uglu i gledala Lija dok je razgovarao telefonom iza pulta. Podigao je glavu i uhvatio me kako ga posmatram. Rastrzani izraz mu se pojavio na licu.

„Bili ne može da dođe danas“, rekao je kad mi se pridružio za stolom. „Rekao mi je da zovem tvoju majku. Krenula je ovamo.“

„Zvali ste moju mamu?“ Laži su mi jurile glavom. Htela sam da uzmem najnoviju knjigu iz serijala *Klub bebisiterki*. Tata je rekao da mogu otići u knjižaru. Takve providne laži samo bi je još više naljutile. Rekla sam joj da idem kod Džouni, a onda sam se odvezla autobusom do Silver lejka iako mi je zabranjeno da se vozim gradskim prevozom čak i po našem naselju. Otišla sam da vidim ujaka iako znam da su se posvađali. To je veliki prekršaj. U ogromnoj sam nevolji. Biću kažnjena čitavu večnost. Ali to nije bilo najgore. Najviše me je pogodilo što Bili nije želeo da se vidi sa mnom. Potisnula sam suze. Imala sam dvanaest godina, što znači da sam gotovo postala tinejdžerka, a to je maltene isto što i odrasla osoba. Bila sam prevelika da plačem.

„De-de“, rekao je Li kad je video da plačem. „Šta kažeš na to da izaberemo jednu knjigu? Jesi li raspoložena za to?“

„Važi“, odgovorila sam iako nisam htela da izaberem knjigu, nijednu, ne s Lijem. Pošla sam za njim do knjiga s hrbatima veselih boja na polici za omladinu. Zbog suza su naslovi

bili zamućeni. Li mi je pokazao nekoliko trilera – R. L. Stajna i Kristofera Pajka, što nije žanr koji mi je uglavnom preporučivao. Šta god da mi je ponudio, odmahнула sam glavom. Mislila sam da ću pročitati sve knjige iz knjižare *Prospero* dok završim srednju školu. A tad nisam htela da pročitam nijednu.

Li je morao da usluži mušteriju, pa sam se bez knjige vratila čokoladnom kolaču koji me je čekao. Polomila sam ga na delove pa na još manje deliće, previše uzrujana da bih jela.

Ljudi su sedali za stolove oko mene pa odlazili. Li je ostao za pultom. Povremeno je ustajao da pogleda u mom pravcu i uveri se jesam li još tu. Počelo je da se smrkava i zabrinula sam se da se mama toliko naljutila da neće ni doći po mene.

Činilo mi se da su prošli sati pre nego što se ponovo čulo zvonce nad vratima. Podigla sam glavu i videla kako mama prelazi pogledom po zauzetim stolovima. Olakšanje joj je preplavilo lice čim me je spazila. Kad su nam se pogledi sreli, zaboravila sam da sam ljuta na nju i otrčala joj u zagrljaj. Upijala sam njenu toplotu i sladak miris jorgovana. Ponovo sam se osetila kao dete i nije me bilo briga ko će videti.

„Mnogo mi je žao.“

Poljubila me je u čelo. „Samo mi je važno da si dobro.“

Tad sam shvatila da je moj naum od samog početka bio osuđen na propast. Čak i da je Bili bio u knjižari, odlučio je da mi se ne javlja. A krivila sam mamu iako mi je ona pritekla u pomoć, a ne on.

Dok smo se vozile auto-putem I-10, osećala sam kako mama želi da mi kaže koliko sam glupo postupila, koliko je Silver lejkc opasan i da su svakakve grozne stvari mogle da se dogode. Umesto toga, pitala je: „Šta si se nadala da će se desiti ako zatekneš Bilija?“ Nije zvučala ljuto, već samo radoznalo.

„Ne znam“, priznala sam. „Želim da se vas dvoje pomirite.“

„Nije uvek tako lako s odraslima.“

„Zašto?“

Mama je jače stegla volan. „Moj odnos s Bilijem je zamršen.“

„O čemu pričaš? Šta se desilo kad sam vas videla da se svadate?“

Izraz joj je smekšao i načas je skrenula pogled s puta na mene. „Previše je teško za objašnjavanje.“

„Možeš li da pokušaš?“ Zadržala sam dah. To je bila prilika da mi ispriča svoju stranu priče. Bila sam spremna da poverujem u sve što kaže o Biliju, bez obzira na to koliko je užasno.

Zaškiljila je kao da ne vidi dobro saobraćaj pred sobom.

„Previše si mlada da bi razumela.“ Nežno je to rekla, ali bilo bi mi lakše da su joj reči bile grube, da je njima htela da me povredi umesto da me zaštiti. Nisam htela da me štiti.

„Hoćete li to rešiti?“, pitala sam.

„Zaista ne znam.“

Jeste znala. Šta god da se desilo između nje i Bilija, bilo je previše ružno da bi oprostili jedno drugome. Izgovorili su reči koje nisu mogli da povuku. Ostali su jedno bez drugog zbog te svađe. Ili su izgubili jedno drugo pre više godina. Više nisam znala. Ali jedno jesam znala i bolelo me je osećaj da je Bili ostao bez mene. Nisam htela da budem njegova omiljena devojčica. Nisam želela da znam zašto je poslao mamu po mene umesto da sam dođe. Čak i da je došao sledeće nedelje, naš odnos ne bi bio isti.

Ispostavilo se da nije ni važno šta sam želela jer Bili nije došao kod nas te nedelje, kao ni na ijedan roštilj posle toga. Nije došao da me odvede da provedemo poslepodne u knjižari. Nije me više nikad odveo u pustolovinu.

Mesecima posle ujakovog nestanka, tražila sam znake da će uskoro doći. Ali umesto tragova koji će me odvesti do njega, nalazila sam znake njegovog odsustva. Ukrasni tanjiri koje nam je kupio u Pekingu više nisu stajali u dnevnoj sobi. Fotografiju Bilija i mene u akvarijumu zamenila je moja slika s tatom dok gura moju ljuljašku. Posle nedeljnog roštilja više nismo jeli kolače iz *Kubanske poslastičarnice* u Glendejlu koje je Bili uvek kupovao.

Kad sam pošla u srednju školu, prestala sam da tražim ujaka. On je postao neko iz porodične prošlosti, neko koga sam gotovo zaboravila. Kad se napokon vratio, nisam pomisli na njega bar jednu deceniju. A tad je već umro.

Ali Bilijeva smrt nije bila kraj naše priče. To je bio tek početak.